

til disse Endringer gav en Udtalelse af et Medlem ved 1ste Behandling i Samlingen 1886—87 (Folkethingstidenden Sp. 905—913). Under Paaberaabelse af nogle Ytringer i de Forslag til Landboreformer, som den daværende Indenrigsminister Bang fremlagde for den ved allerhøjeste Reskript af 10de Februar 1849 udnævnte Landbohofkommission, gjorde dette Medlem gjældende, at Forordningen om Bornebefrielse af 21de Februar 1702 hjemlede Fæstetvang for Huse, og at dette forlængst tabte Gode for Husmandsklassen burde vindes tilbage igjen. I Tilslutning hertil foreslog Fler-tallet i de Udvalg, Folkethinget i samme og den paafølgende Samling nedsatte til Behandling af Lovforslaget, nogle Endringer, som i indeværende Samling paany opstilledes og vedtoges af Folkethinget med stort Flertal. De udgjøre det foreliggende Forslags §§ 1, 2, 5, 6 og 8 og gaa i Hovedsagen ud paa, at Fæstetvang herefter skal gjælde paa Godser for ethvert Jordbrug med Til-liggende af 2 Skpr. Hartkorn eller derover, eller af mindst 2 Tdr. Land geometrisk Maal, om et slikt Jordbrug endog dannes af forskjellige, særlig styklsatte Lodder, samt at Leiemaal paa Huse eller Dele deraf for Fremtiden skal være bindende for Ejerne paa 12 Aar, medmindre Huset kun har 2 Skpr. Land og er bygget og vedligeholdes af Grundeieren. Om Erstatning til Ejerne for disse Indskrænkninger i deres Eiendomsret er der ikke Tale.

Betdagelsen af disse Forslag synes at røbe et paafaldende Omslag hos Folkethinget i Stemningen overfor Fæstevæsenet. Hidtil har man, ikke mindst idet andet Thing, betragtet Livsfæste som et Forhold, der baade i landøkonomisk, social og politisk Henseende var mindre heldigt, og hvis Afstæffelse derfor af al Magt burde fremmes. Om end Bestræbelserne herfor ikke førte til en Tvangsafsløsningslov, som man fra visse Sider havde ønsket, er det jo bekjendt nok, at de have affødt flere betydelige Love sigtende til at fremme den frivillige Afsløsning. Men ved det

Forslag, der nu er vedtaget i Folkethinget, vil man udvide Fæstetvangen paa Godserne til ethvert Jordbrug paa mindst 2 Skjæpper Hartkorn eller 2 Tønder Land geometrisk Maal, uden at der gjøres Forskjel paa, om det bestaar af Hovedgaardstaxt eller ikke fæstepligtig Bondejord. Navnlig ville herefter ogsaa de Bøndergaarde, der i Medfør af Lovene af 19de Februar 1861 § 2 og 9de Marts 1872 § 5 ere udtagne til fri Raadighed som over Hovedgaardsjord, paany blive Fæstetvang undergivne, og den Spore til Afhændelse af Fæstegaarde til Brugere eller deres Nærmeste, som disse Bestemmelser indeholde, vil fremtidig falde bort. Det synes altsaa, at man nu i Folkethinget er kommen til den Anskuelse, at Fæstevæsenet er en Institution, der paa Godserne ikke blot bør bevares, hvor den findes, man ogsaa bør udstrækkes videre.

Ikke mindre paafaldende er det, at man har ment, at kunne paalægge Fæstetvangen uden at give Eieren Erstatning i Medfør af Grundlovens § 82. Hidtil have Alle været enige om, at Fæstetvangen medførte en meget betydelig Indskrænkning af Eiendomsretten, og fra den Side i Folkethinget, der især har givet det foreliggende Forslag sin Tilslutning, har der endogsaa jevnlig lydt Paastande om, at den medførte, at Jorddroten ikke kunde betragtes som Eneeier, da Fæsterne eller Bønderstanden eller det Offentlige maatte siges at have en Medeiendomsret, eller endog at Jorddroten overhovedet ikke kunde betragtes som Eier, idet den saakaldte jorddrotlige Eiendomsret i Virkeligheden kun var en Lovordnet Ret til at styre visse Eiendomme og tage visse Indtægter af dem.

Efter det Anførte havde man Grund til at vente, at der fra det andet Thing vilde foreligge en udførlig Begrundelse af dets Forslag til Fæstetvangens Udbredelse. I saa Henseende bliver man dog skuffet. I de ovennævnte Folkethingsudvalgs Betænkninger anføres blot, at det, som afdøde Minister Bang bemærker i sit Forslag til Landboreformer af 1849, udtrykkelig udtales i Forordningen af